

Po sledih Delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi

Irena Keršič

Dne 14. 6. 2010 je Zbornica – Zveza prejela pisno pobudo Silve Vuga za ustanovitev skupine, ki bi »historično proučevala zdravstveno in babiško nego«. V dopisu, shranjenem v arhivu Zbornice – Zveze, je navedla zainteresirane sodelavke Ireno Keršič, Marjo Miloradović, dr. Majdo Šlajmer Japelj, Petro Kersnič in Silvo Vuga.

Podprla je predlog, da v začetku skupina deluje kot delovna skupina pri Zbornici – Zvezi, vendar poudarila, da bi bilo potrebno poskrbeti za enakopravnost z zdravniško obliko delovanja in možnostjo vključevanja v širšo historično mrežo. Vodilo njenega predloga je bilo povezovanje in sodelovanje z zgodovinskimi združenji v Sloveniji kot npr. z Medikohistorično sekcijo Slovenskega zdravniškega društva, Znanstvenim društvom za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije, Zgodovinskim društvom dr. Franca Kovačiča ter ugotovitev, da na področju zdravstvene in babiške nege v Sloveniji nimamo sistematičnega, organiziranega zgodovinskega delovanja in se za te naloge trudijo le posamezniki in posameznice, da se približuje vse več pomembnih zgodovinskih obeležij za zdravstveno in babiško nego in je zato potrebno ustanoviti profesionalno skupino.

Datum in ura sklica ustanovnega sestanka delovne skupine dne 11. 1. 2011 ob 13.00 uri, sta bila načrtovana in premišljena. Irena Keršič, kasneje izvoljena prva predsednica

ustanovljene delovne skupine z nazivom Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege (v nadaljevanju DS ZG), je izhajala iz dejstva, da si človek težko zapomni datume, zato se ji je zdel postavljen termin enostaven, prepoznaven in pomljiv. Petra Kersnič, takratna generalna sekretarka strokovne organizacije je zapisala, da prvi sestanek nosi v sebi simboliko osmih enic – 1. sestanek, 11. 1. 2021 ob 13. uri, ki je bil hkrati tudi prvi (1.) obisk nekaterih članic v novih prostorih krovne organizacije (Kersnič, 2011).

Na prvem sestanku so bile prisotne dr. Majda Šlajmer Japelj, Silva Vuga, Ljubica Šavnik, Marija Miloradović, Petra Kersnič, Irena Keršič in Monika Ažman. Navzoče so izrazile mnenje, da bo za delo potrebno široko sodelovanje članov, zato so predlagale, da skupina deluje s pridruženimi člani glede na potrebe in naloge, ki jih bo potrebno opraviti. Kot pridruženi člani so bili evidentirani Janez Strajnar, Branka Červ, Zdenka Seničar, Marjeta Berkopec, Darinka Klemenc in Marjeta Kokoš. Dogovorjeno je bilo, da se delovna skupina sestaja v prostorih Zbornice – Zveze, na naslovu Ob železnici 30A v Ljubljani, večkrat letno v popoldanskem času po 16. uri in izven delovnih obveznosti članic.

V razpravi in dogovorih ustanovnega sestanka je bil poudarjen pomen sistematičnega, etičnega, kronološkega in objektivnega pristopa k zgodovinskemu proučevanju. Izpostavljena je bila prioriteta dela z iskanjem, zbiranjem in arhiviranjem primarnih virov dokumentarnega, slikovnega in predmetnega gradiva, sodelovanje s fakultetami in Visokimi šolami za zdravstvo pri izdelavi diplomskih, magistrskih in doktorskih delih s področja zgodovine zdravstvene in babiške nege,

dogovor o zbiranju in arhiviranju gradiva v prostorih Zbornice – Zveze, predlog o vključitvi babice v delovno skupino, ki bi pokrivala področje babiške nege in dogovorjene določene naloge posameznim članicam skupine.

Vizija delovanja in cilj, ki si ga je v začetku zadala skupina, je bil in ostaja ustanovitev Inštituta za zgodovino zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi, čeprav je predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman, članicam na sestanku 2018 povedala, da so prizadevanja Zbornice – Zveze v prihodnosti usmerjena v združen nacionalni inštitut, katerega del bo tudi raziskovanje zgodovine.

DS ZG je od leta 2013 delovala v skladu s Pravilnikom o delu delovnih skupin z dne, 11. 9. 2013. Od 15. 1. 2020 deluje po novo sprejetem Pravilniku o delu delovnih skupin Zbornice – Zveze, v katerem je DS ZG opredeljena kot stalna delovna skupina sestavljena s strokovnjaki z ožjega strokovnega področja zdravstvene oz. babiške nege oz. z njimi povezanega strokovnega ali družbenega področja, ki imajo opredeljene specifične delovne naloge ali cilje. Upravni odbor (UO) določi okvirne cilje dela, čas delovanja ter člane delovne skupine, pri čemer upošteva strokovni, nivojski in regijski interes, ki ni vezan na pobudo predlagatelja. Delovna skupina pri svojem delu ter pri pripravi strokovnih dokumentov, analiz in protokolov upošteva določila pravilnika, ki ureja način dajanja informacij javnosti in določila pravilnika, ki ureja varovanje zaupnih in osebnih podatkov ter varovanje dokumentarnega gradiva (Pravilnik o delu delovnih skupin, 2020). Članice/i delujejo v skladu s Kodeksom delovanja funkcionarjev Zbornice – Zveze.

Delovni sestanki so bili popoldan v prostem času po 16. uri v prostorih Zbornice – Zveze, Ob železnici 30A, Ljubljana ali zaradi različnih dogodkov na lokacijah v Mariboru. Tako so bila gostovanja v prostorih DMSBZT Maribor, Kadetnici Maribor-vojaškem objektu Slovenske vojske in Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. V zadnjih dveh letih je bilo opravljenih nekaj korespondenčnih sej in v decembru 2021, zaradi izrednih razmer ob pandemiji Covida 19, prvi sestanek v računalniškem okolju Google Meet.

Delovni sestanek v Kadetnici v Mariboru, 2014. Od leve proti desni: Marjeta Kokoš, Jadranka Stričević, Ljubica Šavnik, Silva Vuga. (Foto in vir Irena Keršič)

Na sestanku delovne skupine 20. 12. 2013 je bilo predlagano, da se zaradi obsega dela v stalno delovno skupino povabi nekatere pridružene članice. Delovna skupina je leta 2014 pričela delovati v stalni sestavi: dr. Majda Šlajmer Japelj, Silva Vuga, Marija Miloradović, Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Marjeta Kokoš, Zdenka Seničar in izr. prof. dr. Jadranka Stričević.

Sklep št. 477/28 UO Zbornice – Zveze z dne, 13. 7. 2016, je zaradi prenehanja članstva Marije Miloradović, ponovno potrdil redno sestavo DS ZG v sestavi: Andreja Mihelič Zajec (prej pridružena članica), Gordana Njenjič (nova članica, ki zastopa poklicno skupino babic) Marjeta Berkopec, Darinka Klemenc, Marjeta Kokoš, Zdenka Seničar, izr. prof. dr. Jadranka Stričević,

Ljubica Šavnik, dr. Majda Šlajmer Japelj in Silva Vuga.

Dogovorjeno je bilo, da se ob dogodkih posebnega pomena za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi, skupina dopolni s posameznimi člani v razširjeno DS ZG. Vabljeni bodo imenovani člani za področje dejavnosti zgodovine posameznega regijskega strokovnega društva ali predstavniki, ki jih imenuje strokovna sekcija. V kolikor društvo ali sekcija ne izvajata dejavnosti zgodovine ali nimata za to področje posebej imenovanega predstavnika, se k sodelovanju v razširjeno skupino vabi predsednike regijskih strokovnih društev ali predsednika strokovne sekcije. Tako se je v letu 2016, zaradi bližajočega obeležja 90 letnice organiziranega delovanja strokovne organizacije in izdaje publikacije, poleg stalnih članov DS ZG, oblikovala razširjena delovna skupina. Posamezna strokovna društva so zastopali: DMSBZT Celje Zdenka Salobir, DMSBZT Ptuj Ormož Marija Kokol, DMSBZT Koper Boja Pahor, DMSBZT Novo mesto Zdenka Seničar in Marjeta Berkopec. Ostala društva, kot tudi strokovne sekcije, je zastopal/a predsednik/ca društva oz. strokovne sekcije.

Po sklepu št. 7/2018 DS ZG z dne 26. 11. 2018, so bile članice delovne skupine: Irena Keršič, voditeljica in članice: dr. Majda Šlajmer Japelj, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Zdenka Seničar, Marjeta Kokoš, izr. prof. dr. Jadranka Stričević, Gordana Njenjić, Andreja Mihelič Zajec. Sklep je potrdil UO Zbornice – Zveze na seji dne 12. 12. 2018. Delovno skupino sta zapustili dolgoletni članici Silva Vuga in Ljubica Šavnik.

Delovanje članic delovne skupine v sestavi dr. Majda Šlajmer Japelj, Silva Vuga, Marija Miloradović, Ljubica Šavnik, Irena Keršič in pridruženo Darinka Klemenc in Marjeta Kokoš, je v letu 2011 zaznamovala izredna prizadevnost in motiviranost članic. V prvih letih delovanja so se pričeli projekti, ki so vključevali aktivno zbiranje primarnega dokumentarnega gradiva, slikovnega in predmetnega gradiva, posredovan je bil dopis na Visoke šole in fakultete za izdelavo diplomskih del s področja zgodovine zdravstvene in babiške nege, poizvedovanja o možnih arhivih, ki hranijo gradivo, ki ima trajen pomen za zgodovino zdravstvene in babiške nege, oblikovanje mreže dejavnosti zgodovine pri enajstih regijskih strokovnih društvih. Marija Miloradović je pričela poizvedovanja o gradivu v arhivih na Ministrstvu za zdravje, Ljubica Šavnik se je povezala z Narodno univerzitetno knjižnico (NUK) zaradi digitalizacije revije Babiški vestnik in Medicinska sestra na terenu, Marija Miloradović je predala prvo osebno dokumentarno gradivo z delovnim naslovom, 50 – letnica Društva medicinskih sester – november 1977. Silva Vuga je opravila več kot petnajst obiskov na terenu, širila informiranost in mrežo območnega lokalnega in regijskega sodelovanja ter s tem ustvarila dobre temelje za ustanovitev DS ZG pri DMSBZT Maribor.

Z vso skrbnostjo se je dr. Majda Šlajmer Japelj lotila iskanja in pridobivanja primarnih dokumentarnih virov z Dunaja, kjer so se šolale prve Slovenke: Pridobljeni podatki imajo izredno vrednost za področje zdravstvene nege in oskrbe, saj osvetljujejo začetke šolanja prvih Slovenk na Dunaju: Angele Boškin, Pavle Bones, Olge Cvahte in Josefine Bezljaj in nakazujejo smernice razvoja zdravstvene nege in oskrbe

na Slovenskem. V februarju 2018 je bil zaključen prevod 66 strani teksta iz nemščine v slovenščino, ki sta ga opravili dr. Majda Šlajmer Japelj in prevajalka Milena Meško. Vzporedno sta pripravili glosar - seznam manj znanih tujih besed, ki so osnova za poimenovanje nazivov in izrazov v zdravstveni negi na Slovenskem. Gradivo je v pripravi za izdajo v letu 2021. 14. 7. 2018 je bilo opravljeno srečanje z dr. Majdo Šlajmer Japelj (ob tej priložnosti ji je bilo izročeno zahvalno darilo – plaketa in skulptura Zbornice – Zveze) in Mileno Meško v Mariboru.

Želja članic DS ZG je bila, da se vzpostavi organizirana mreža delovanja z namenom, da se čim več gradiva zbere v lokalnem okolju. V letu 2014 so bila regijska strokovna društva naprošena, v letu 2016 tudi strokovne sekcije, da imenujejo osebo za področje zgodovine, ki bo sodelovala z DS ZG in naj prioriteto pričnejo z iskanjem primarnih virov o ustanovitvenih aktih in registracijah društva pri Ministrstvu za notranje zadeve ali Upravnih enotah občine.

Ogled razstave *Novomeška pomlad, 2020*. (Vir Irena Keršič. Foto Darinka Klemenc)

Najhitreje se je odzvalo DMSBZT Maribor. Pod vodenjem Silve Vuga, je ustanovilo Delovno skupino za zgodovino, ki je z aktivnim delom in vključevanjem regijskih članic Marjete Kokoš, izr. prof. dr. Jadranke Stričević, dr. Majde Šlajmer Japelj, ki so bile tudi vse članice DS ZG pri Zbornici – Zvezi, postalo močna lokalna delovna skupina. Skupina je pričela zbirati gradivo in, ob izdatni podpori predsednice društva Ksenije Pirš, pridobila prostore za arhiviranje, shranjevanje in postavitve razstav. V letih delovanja je skupina pripravila štiri razstave: 13. 1. 2012 razstavo »Pogledi v zgodovino zdravstvene nege«, 28. 11. 2014 razstavo »Efka in Liberata«, 5. 5. 2017 razstavo »Pogledi v zgodovino ZN: delovna obleka nekoč« in leta 2020 razstavo »Življenje in delo Florence Nightingale«. Vsi izpeljani dogodki so bili objavljeni v Utripu in drugih javnih občilih.

Skupina je sledila navodilom DS ZG na nacionalni ravni in se posvetila zlasti obsežnemu urejanju zbranemu gradivu,

Skupina je sledila navodilom DS ZG na nacionalni ravni in se posvetila zlasti obsežnemu urejanju zbranemu gradivu,

urejanju arhivskih depojev ter zgodovini šolstva na področju zdravstvene nege v Mariboru (Anon, 2019). Leta 2018 sta članici DS ZG pri Zbornici – Zvezi izr. prof. dr. Jadranka Stričević in Marjeta Kokoš, v sodelovanju z ostalimi članicami DS ZG DMSBZT Maribor, na pobudo DS ZG pri Zbornici – Zvezi, pričeli z raziskavo Zgodovine zdravstvenega šolstva na področju Maribora. Raziskava bo predvidoma zaključena leta 2021 z izdajo publikacije.

ki se nahaja v depolu ZD Škofja loka. DS ZG se je 2019 seznanila z upokojeno medicinsko sestro Rozalijo Ružo Rajgelj, ki je predstavila zbrano gradivo z naslovom Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950. Recenzijo knjige sta opravili članici delovne skupine Gordana Njenjič, mag. zdr. neg., dipl. m. s., babica in izr. prof. dr. Jadranka Stričević, univ. dipl. org. in jo ocenili pozitivno. Dodatno je bila za pregled zadolžena Irena Keršič. Knjiga bo izšla 5. maja 2021, ob mednarodnem dnevu babic.

Pridobljeno predmetno gradivo pripravljeno za arhiviranje. (Vir Sonja Smerke. Foto Irena Keršič)

Največ zbranega gradiva dokumentarnega, filmskega, slikovnega in predmetnega gradiva iz zgodovine zdravstvene in babiške nege ter oskrbe na Slovenskem je v depojih DMSBZT Ljubljana. Društvo je prvo pričelo z dejavnostjo zgodovine in imelo, pred ustanovitvijo DS ZG pri Zbornici – Zvezi, že petnajst letno tradicijo delovanja, ki je leta 2012 zamrlo.

Vrednost zgodovinskega izročila so dobro povzela vsa društva, strokovne sekcije in delovne skupine, ki so sledila navodilom DS ZG pri pisanju prispevkov o njihovi zgodovini za potrebe

knjige Negovanje dediščine skozi devet desetletij – organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem leta 2017 in predstavitev na spletnih straneh. Takrat je bila tudi najbolj tesno oblikovana mreža delovanja.

Leta 2016 so ponovno prišle na površje ideje o ustanovitvi muzeja zdravstvene in babiške nege. Za tako obsežen projekt je potrebno imeti zbrano gradivo, ki je arhivirano, popisano, ima zgodbo in je pravilno skladiščeno. DS ZG je leta 2019 pripravila in sprejela pomemben dokument Navodila o arhiviranju arhivskega gradiva DS ZG pri Zbornici – Zvezi z dvema prilogama, ki ga je potrdil UO Zbornice – Zveze. Navodila so lahko tudi osnova za arhiviranje gradiva pri društvih, sekcijah in delovnih telesih. Pri urejanju arhiva je potrebno poenotiti signifikacijo in z enakimi zaporednimi številkami označiti gradivo tako v digitalni kot fizični obliki. Na ta način bo nadaljnje delo lažje, lažji pa bo tudi pregled in iskanje zbranega gradiva.

V DMSBZT Novo mesto smo z Marjeto Berkopec in Zdenko Seničar že imeli izkušnje z zbiranjem dokumentarnega, slikovnega in predmetnega gradiva in predstavitvijo zbranega gradiva, saj sta lokalno že delovali. Odmeven je bil projekt Pozabljena polovica Novega mesta, v katerem je sodelovala Marjeta Berkopec. Strokovna komisija je med več kot 70 predlogi izbrala 13 izjemnih žensk, ki so delovale na področju Novega mesta ob koncu 19. in v prvi polovici 20. stoletja. Svoje obeležje sta dobili tudi ženski, ki sta življenje posvetili zdravstveni negi bolnikov: sestra Agneta Gerzin, prva predstojnica v ženski bolnišnici in Marija Tomšič, prva medicinska sestra na Dolenjskem.

Ves čas delovanja je DS ZG dobro sodelovala z DMSBZT Gorenjske s predsednico Alenko Bijol. V letu 2016 je potekal skupen projekt namestitve spominske plošče Angele Boškin v prostorih Kasarne na Stari Savi na Jesenicah, v sodelovanju z Gornjesavskim muzejem Jesenice. Članica društva Marija Bratuž je zbrala in ohranila veliko predmetnega gradiva,

Se nadaljuje na strani 53

NAVODILA ZA ARHIVIRANJE ARHIVSKEGA GRADIVA,

ki ima trajen pomen za zgodovino zdravstvene in babiške nege, druge znanosti in nacionalne kulture za potrebe Zbornice – Zveze (izključuje se z arhiviranjem tekočega poslovanja Zbornice – Zveze)

1. **DOKUMENTARNI VIRI DELOVNE SKUPINE ZA OHRANJANJE ZGODOVINE ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE (DS ZG) PRI ZBORNICI – ZVEZI**
  - 1.1. **DOKUMENTARNI VIRI DS ZG**
    - 1.1.1. Poslovník (če obstaja), ustanovitev DS ZG
    - 1.1.2. Vabila
    - 1.1.3. Zapisniki
    - 1.1.4. Programi in realizacija programov
    - 1.1.5. Protokoli (navodila za arhiviranje)
      - 1.1.5.4. Navodila za arhiviranje in citiranje fotografskega gradiva
      - 1.1.5.5. Navodila za arhiviranje predmetnega gradiva
  2. **FOTOTEKA DS ZG – FOTOGRAFSKO GRADIVO** (*popis fotografij, albumov ... ter njihova digitalizacija*)
    - 2.1. Arhiviranje arhivskih fotografij (*medicinskih sester, babic, delovnega okolja ...*)
    - 2.2. Arhiviranje pridobljenih fotografij zunanjih fototek
      - 2.2.1. ARS (Arhiv Republike Slovenije)
      - 2.2.2. Muzej novejšje zgodovine
      - 2.2.3. Mestni muzej Ljubljana
      - 2.2.4. Gornjesavski muzej
      - 2.2.5. Drugo
    - 2.3. Obeležja mednarodnega dneva medicinskih sester in babic, 5. in 12. maja (*vabilo, program, vstopnica – tajništvo Zbornice – Zveze posreduje v arhiv DS ZG fizično gradivo in digitalizirano obliko*)
  3. **FILMOTEKA DS ZG – FILMSKO GRADIVO**
    - 3.1. Filmsko gradivo, ki je nastalo pod okriljem Zbornice – Zveze
    - 3.2. Filmsko gradivo o zdravstveni in babiški negi, ki je nastalo drugje
      - 3.2.1. Arhiv RTV Slovenija
      - 3.2.2. Filmski obzornik – Slovenski filmski arhiv
    - 3.3. Popis in digitalizacija na CD, kasete in filme že posne tega gradiva na sodobnejši medij
  4. **SLIKE** (darila Zbornici – Zvezi, popis)
  5. **PLAKATI – RAZSTAVNI PANOJI Zbornice – Zveze (nabor in predmetno gradivo)**
    - 5.1. Plakati (naslov, kdaj, kje, avtorji)
    - 5.2. Razstavní panóji
  6. **DIPLOMSKA, MAGISTRSKA, DOKTORSKA IN DRUGA DELA** s področja zgodovine zdravstvene in babiške nege (nabor in predmetno gradivo)
    - 6.1. Diplomaska dela
    - 6.2. Magistrska dela
    - 6.3. Doktorska dela
    - 6.4. Druga za zgodovino zdravstvene in babiške nege pomembna dela
  7. **PROMOCIJSKO GRADIVO** (dežniki, svinčniki, majice, beležke ... z logotipom Zbornice – Zveze, predmetno gradivo in nabor)
  8. **ČLANSTVO** (nabor podatkov s skupščine Zbornice – Zveze (tekoče leto oz. na dan XXX, število članov Zbornice – Zveze, število članov posameznih regijskih strokovnih društev, vpisi, izpisi članstva, ev. komentar)
1927
2019
  9. **RAZISKAVE** (opravljene za potrebe Zbornice – Zveze), seznam in predmetno gradivo
  10. **PRIZNANJA, KI JIH PODELJUJE ZBORNICA – ZVEZA** (seznam, obrazložitev, fotografije)
    - 10.1. Priznanja za življenjsko delo Angele Boškin

- 10.2. Priznanja zlati znak
- 10.3. Priznanja za dosežke na ožjem strokovnem področju
- 10.4. Spominska, jubilejna in druga priznanja
  - 10.4.1. Spominska priznanja
  - 10.4.2. Jubilejna priznanja
  - 10.4.3. Druga priznanja
- 10.5. Naziv častni/a član/ica
- 10.6. Plakete
- 11. PRIZNANJA, KI SO JIH ZA ZASLUGE PREJELE MEDICINSKE SESTRE IN BABICE (seznam in predmetno gradivo, npr. plaketa v fizični obliki)**
  - 11.1. Zdravstvena nega
    - 11.1.1. Priznanje Florence Nightingale
    - 11.1.2. Nagrade 3M
    - 11.1.3. Potrčeve nagrade
    - 11.1.4. Državna odlikovanja
    - 11.1.5. Mednarodna priznanja posameznicam/kom
  - 11.2. Babiška nega
    - 11.2.1. Državna odlikovanja
    - 11.2.2. Mednarodna priznanja posameznicam/kom
- 12. PREJETE ZAHVALE, LISTINE, ODLIKOVANJA, SPORAZUMI (priznanja, ki jih je prejela Zbornica – Zveza, popis)**
  - 12.1. Državna odlikovanja
  - 12.2. Društvena priznanja (Rdeči križ Slovenije itd.)
  - 12.3. Druga priznanja (priznanja strokovnih sekcij, izobraževalnih ustanov, sindikatov, zdravstvenih in drugih organizacij itd.)
  - 12.4. Priznanja, zahvale tujih združenj medicinskih sester in babic
    - 12.4.1. Priznanja združenj v zdravstveni negi
    - 12.4.2. Priznanja združenj v babiški negi
- 13. ŽIGI ZBORNICE – ZVEZE (digitalizacija, predmetno gradivo)**
- 14. ZNAČKE ZAŠČITNIH SESTER, MEDICINSKIH SESTER, OTROŠKIH NEGOVALK, BABIC IN ZNAČK ZBORNICE – ZVEZE (identifikacijske, šolske, delovnih organizacij ...) predmetno gradivo in digitalizacija**
  - 14.1. Značke zaščitnih sester
  - 14.2. Značke medicinskih sester
  - 14.3. Značke otroških negovalk
  - 14.4. Značke babic
  - 14.5. Značke Zbornice – Zveze
- 14.6. Značke strokovnih zdravstvenih šol
- 14.7. Druge značke, vezane na področje zdravstvene in babiške nege
- 15. LOGOTIPI**
  - 15.1. Zbornice – Zveze (opis, kdaj, kaj predstavlja, spremembe, avtor)
  - 15.2. Regijskih strokovnih društev
  - 15.3. Strokovnih sekcij
  - 15.4. Delovnih teles
- 16. KNJIŽNO GRADIVO arhivskega značaja (posebej arhivirano zgodovinsko gradivo s področja zdravstvene in babiške nege, jubilejni zborniki)**
  - 16.1. Knjige
  - 16.2. Brošure
  - 16.3. Zborniki
- 17. PUBLIKACIJE (digitalizacija in arhiv vseh izdanih publikacij)**
  - 17.1. MEDICINSKA SESTRA NA TERENU (predmetno gradivo v knjižnici Zbornice – Zveze, digitalizirano)
  - 17.2. OBZORNIK ZDRAVSTVENE NEGE (predmetno gradivo v knjižnici Zbornice – Zveze, digitalizirano)
  - 17.3. BABIŠKI VESTNIK
  - 17.4. UTRIP (ureja uredniški odbor, predmetno gradivo v knjižnici Zbornice – Zveze, digitalizirano)
  - 17.5. ZBORNICI SIMPOZIJEV IN KONGRESOV od 1992 dalje (popis predmetnega gradiva v knjižnici Zbornice – Zveze)
  - 17.6. Zborniki kongresov Zbornice – Zveze (11) (predmetno gradivo, popis)
  - 17.7. Zborniki simpozijev Zbornice – Zveze (15) (predmetno gradivo, popis)
- 18. PREDMETNO ARHIVSKO GRADIVO Zbornice – Zveze (seznam, opis, shranjevanje)**
  - 18.1. Delovna obleka medicinskih sester in babic (predpasniki, obleka, čevlji, pokrivala)
    - 18.1.1. Delovna obleka medicinskih sester
    - 18.1.2. Delovna obleka babic
  - 18.2. Bolnišnično perilo
  - 18.3. Predmeti, vezani na strokovno delo medicinskih sester in babic (toplomer, postelja, mizica ...)
    - 18.3.1. Pohišstvo
    - 18.3.2. Pripomočki v zdravstveni in babiški negi
    - 18.3.3. Instrumentarij
    - 18.3.4. Posoda
    - 18.3.5. Aparati

19. **RAZSTAVNO GRADIVO**
(Mišljen je komplet celotne razstave, ki ga ni treba razčlenjevati, temveč popisati znotraj paketa, npr.: pisno gradivo, fotografsko gradivo, popis predmetnega gradiva, objave, vabila ...)
- 19.1. Razstava
20. **PODARJENO ZASEBNO ARHIVSKO GRADIVO V FONDIIH**
- 20.1. npr. arhivsko gradivo Marije Miloradović
- 20.2. npr. arhivsko gradivo Neže Jarnovič

- 20.3. Prilogi:
1. Predlog Navodil za zbiranje, arhiviranje in citiranje fotografij
  2. Predlog Navodil za zbiranje, arhiviranje predmetnega gradiva

Pripravila:

Irena Keršič, vodja in Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi

Sprejeto na 2. korespondenčni seji DS ZG pri Zbornici – Zvezi 24. 9. 2019, na seji OSS in seji UO Zbornice – Zveze.

NAVODILA ZA ARHIVIRANJE FOTOGRAFSKEGA GRADIVA DS ZG PRI ZBORNICI – ZVEZI

Priloga 1 Navodil za arhiviranje arhivskega gradiva DS ZG pri Zbornici – Zvezi

Fotografije se hranijo v fizični in digitalni obliki.

1. **Pridobljena fotografija se oštevilči.**
2. **Opremljena naj bo s podatki** (zaželeno čim več podatkov):
  - kdo je fotografijo podaril oz. kje je bila pridobljena (**VIR** – pomembno zaradi citiranja),
  - kdo je na fotografiji,
  - kje je bila posneta,
  - kaj predstavlja,
  - kdaj je bila posneta,
  - kdo je fotograf.
3. **Napišite uporabnost fotografije:**
  - Vir fotografije **dovoli digitalizacijo in objavo** fotografije za potrebe DS ZG Zbornice – Zveze, originalna fotografija se **vrne** viru.
  - Vir fotografije fotografijo podari za arhiv in digitalizacijo DS ZG Zbornice – Zveze in **dovoli** objavo ali **ne dovoli** objave.

Cilj zbiranja je ohranjanje in arhiviranje fotografskega gradiva za ohranitev zgodovine zdravstvene in babiške nege na Slovenskem ter s tem predstavitev strokovni in laični javnosti (razstave, raziskave ...).

Fotografsko gradivo se, poleg zbiranja in arhiviranja v DS ZG Zbornice – Zveze, zbira in arhivira tudi v regijskih strokovnih društvih, strokovnih sekcijah in delovnih skupinah. V projektih Zbornice – Zveze, pomembnih za predstavitev zgodovine zdravstvene in babiške nege (razstave, svetovni in drugi kongresi ...), DS ZG Zbornice – Zveze zaprosi za predmetno gradivo iz depojev regijskih strokovnih društev, strokovnih sekcij, delovnih skupin ... in pri tem upošteva avtorske pravice.

Pripravila:

Irena Keršič, vodja in Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi

Sprejeto na 2. korespondenčni seji DS ZG pri Zbornici – Zvezi 24. 9. 2019, na seji OSS in seji UO Zbornice – Zveze.

NAVODILA ZA ARHIVIRANJE PREDMETNEGA GRADIVA DS ZG PRI ZBORNICI – ZVEZI

Priloga 2 Navodil za arhiviranje arhivskega gradiva DS ZG pri Zbornici – Zvezi

Predmetno gradivo je vse gradivo, ki so ga uporabljale medicinske sestre pri izvajanju zdravstvene nege oz. babice v babiški negi in ima značaj arhivskega gradiva (oprema, toplomer, nočna posoda, zvezki z rokopisi – nega bolnika, nega otroka in podobno, stari temperaturni listi, značke medicinskih sester in babic, stara opremo iz ambulant, bolnišnic, socialnih zavodov, stare knjige s področja zdravstvene oz. babiške nege, stara torba patronažnih medicinskih sester in babic), delovna obleka in obutev medicinskih sester in babic, ki so jo nosile v šoli, na delovni praksi in na delovnem mestu (predpasniki, obleka patronažnih medicinskih sester, babic, čepice, stari ortopedski čevlji, klobočki, operacijska delovna obleka ...).

Cilj zbiranja je ohranjanje in arhiviranje predmetnega gradiva za ohranitev zgodovine zdravstvene in babiške nege na Slovenskem ter s tem predstavitev razvoja področja strokovni in splošni javnosti (razstave, raziskave ...).

Predmetno gradivo se, poleg zbiranja in arhiviranja v DS ZG Zbornice – Zveze, prvenstveno zbira in arhivira tudi v regijskih strokovnih društvih, strokovnih sekcijah in delovnih skupinah. V projektih Zbornice – Zveze, pomembnih za predstavitev zgodovine zdravstvene in babiške nege, DS ZG Zbornice – Zveze zaprosi za predmetno gradivo iz depojev regijskih strokovnih društev in pri tem upošteva avtorske pravice.

Povzeto po: Taja Čepič, muzeologinja. Delo, Sobotna priloga; 25. 10. 2003, str. 23

»Posebno mesto imajo fotografsko, filmsko in predmetno gradivo. Ob najdbi je potrebno skrbno dokumentiranje, ohraniti je potrebno čim več informacij, ki jih predmet sporoča. Dokumentacija je pripadajoči del materialnim ostankom preteklosti. Dokumentiranega predmeta ni več možno odtujiti. Predmeti brez dokumentiranja težko sodijo v muzejsko zbirko. S proučevanjem predmet postavimo v različne kontekste in ugotavljamo, kje je nastal, kdo ga je uporabljal, koliko časa, kdaj v preteklosti je imel največji pomen. Postane pričevalec preteklosti in nosilec informacije (zgodbe, vsebine). Zaželeno je, da je predmet, če je le mogoče, fotografiran na najdišču, kjer se je do pred kratkim uporabljal, nadvse dobrodošlo je osebno pričevanje najditelja ali lastnika. Za predmete je potrebno skrbeti, to pa pomeni, da je potrebno že vnaprej predvideti, čemu bo predmet rabil, za kaj, za koga, kako in s čem.«

Predmet naj bo opremljen s čim več podatki:

- zaporedna številka,
- ime predmeta (npr. toplomer),
- od kod je predmet (npr. UKC Maribor, kirurški oddelek),
- opis predmeta,
- kaj predmet predstavlja,
- v kakšne namene se je uporabljal,
- kje se je uporabljal,
- obdobje uporabe,
- kje je predmet trenutno (npr. arhiv DMSBZT Maribor),
- fotografija predmeta (v povezavi s fototeko),
- način in čas pridobitve predmeta (ime in priimek, naslov, tel. ali e-naslov), npr. Vir: XXX,
- možnost izposoje predmeta med regijskimi strokovnimi društvi, strokovnimi sekcijami, DS ZG Zbornice – Zveze in/ali zunanjimi uporabniki za namene razstav, snemanja dokumentarnih filmov s področja zdravstvene in babiške nege, zdravstvenega in socialnega varstva, ki je v interesu Zbornice – Zveze.

Pred shranjevanjem dokumentarnega gradiva iz gradiva odstranimo vse kovinske sponke in plastične mape ter druge plastične dele (npr. spirale). Predmetno in dokumentarno gradivo se shranjuje v arhivskih škatlah.

Pripravi:

Irena Keršič, vodja in Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi

Sprejeto na 2. korespondenčni seji DS ZG pri Zbornici – Zvezi 24. 9. 2019, na seji OSS in UO Zbornice – Zveze.

Nadaljevanje s strani 48

Vse arhivsko gradivo DS ZG pri Zbornici – Zvezi se hrani v za ta namen pridobljenih omarah v kletnih prostorih Zbornice – Zveze. V primeru kakršnih koli večjih organizacijskih sprememb Zbornice – Zveze se vsi dokumenti in arhivsko gradivo preda v Arhiv Republike Slovenije. Navodila so bila leta 2020 predstavljena tudi na seji Odbora strokovnih sekcij.

Program dela DS ZG je narekoval sodelovanje z zdravstvenimi visokimi šolami in fakultetami na področju za zgodovino zdravstvene in babiške nege dveh pomembnih področjih: pridobivanju diplomskih, magistrskih in doktorskih del s področja zgodovine zdravstvene in babiške nege ter poenotenju učnih programov ob predpostavki, da se področje zgodovine različno obravnava, če se sploh predava. Na zaprosilo za seznam naslovov diplomskih nalog s področja zgodovine (naslov, avtor, kje so naloge dostopne), je podatke posredovala Andreja Mihelič Zajec z Zdravstvene fakultete Ljubljana. Za povezovanje s fakultetami in visokimi šolami sta bili naprošeni izr. prof. dr. Jadranka Stričević in Andreja Mihelič Zajec. Predlagano je bilo nekaj naslovov raziskovalnih del: Vpliv šolskih reform na področje zdravstvene nege v Sloveniji, 13 absolventk prve generacije Šole za sestre, Vloga zdravstvene nege med drugo svetovno vojno na Slovenskem, Razvoj terminologije na področju zdravstvene nege na Slovenskem, Zaščitne sestre in otroške negovalke, Vpliv medicine na zdravstveno nego, Moški v zdravstveni negi in babiški negi, Vpliv državne meje na zdravstveno nego, itd. Pridobili smo diplomska dela: Zgodovinski razvoj zdravstvene nege na Gorenjskem, Grega Arnež, 2014 (Fakulteta za zdravstvo Jesenice), Ustanovitev Slovenskega kolaborativnega centra za primarno zdravstveno nego in njegov vpliv na razvoj zdravstvene nege, Sara Sivka, 2013 (Fakulteta za zdravstvene vede Univerza v Mariboru pod mentorstvom Majde Šlajmer Japelj).

Andreja Mihelič Zajec je spodbudila in podprla Bora Zavrla, ki je pod njenim mentorstvom leta 2017 zaključil diplomsko delo z naslovom Partizansko zdravstvo in zdravstvena nega na področju Kočevskega roga in nadaljuje z magistrskim delom (potrditev dispozicije 20. 6. 2020) z delovnim naslovom

Slovenske medicinske sestre v času druge svetovne vojne na področju Ljubljanske pokrajine. Kot pravijo kolegice, večjega odziva in zanimanja za raziskovanje zgodovine ni bilo.

Prizadevanje za poenotenje predavanj iz zgodovine zdravstvene in babiške nege v učni program visokih šol in fakultet se je leta 2019 preložil do nadaljnega. Potrebno je pripraviti dokument in predstaviti pomembnosti znanj s področja zgodovine zdravstvene nege in jih kot take vključiti med vsebine učnih programov na srednjih in visokih zdravstvenih šolah ter zdravstvenih fakultetah. Pripravljen dokument bo Zbornica – Zveza posredovala vsem izobraževalnim zavodom.

Nadaljevala so se prizadevanja za digitalizacijo Babiškega vestnika. Skupini za digitalizacijo sta se priključili babici Gordana Njenjić in Anita Prelec. Ob izdatni pomoči doc. dr. Eme Dornik bo projekt zaključen v letu 2021, ob 10. obletnici DS ZG. Nedvomno si babice zaslužijo, da postanejo vidne, raziskovalcem pa se olajša dostop do vsebin Babiškega vestnika in s tem osvetlitev babiške nege in babic.

Naslovnica knjige *Negovanje dediščine skozi devet desetletij – organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem, 2017.* (Oblikovanje Barbara Kralj, Prelom d. o. o.)

Leto 2017 je zaznamovala obletnica 90 let ustanovitve strokovne organizacije. Knjiga *Negovanje dediščine skozi devet desetletij – organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem* je bila predstavljena 27. 11. 2017, vzporedno s slavnostno akademijo na Brdu pri Kranju. Vsa prizadevanja zadnjih dveh let dela DS ZG so bila usmerjena v zbiranje gradiva za izdajo publikacije. Vsebina je plod dotedanjega sodelovanja članic DS ZG, zlasti avtoric in urednic Irene Keršič,

Darinke Klemenc, Marjete Berkopec, Andreje Mihelič Zajec in Zdenke Seničar, pisarne Zbornice – Zveze, članic razširjene delovne skupine, predsednic/kov strokovnih društev, strokovnih sekcij, delovnih teles in drugih avtorjev. Pospremljena je bila z izjavo: »Rodil se je otrok, težak dva kilograma in pol«.

Vrednost knjige ni v teži, temveč v zbranem in predstavljenem gradivu: ustanovitvenih aktih o imenovanjih, poimenovanjih in preimenovanjih strokovne organizacije, organizacijskih shemah delovanja, zbranih žigih strokovne organizacije, predstavljeni podobi organizacije, z vizijo, logotipom, podobo izvajalcev stroke, predstavitev delovne obleke zaposlenih v zdravstveni negi in značk nekdanjih slovenskih šol za medicinske sestre. Posebna poglavja raziskujejo področje članstva v organizaciji, predstavljene so predsednice strokovne organizacije in predsednice (Slovenke) v Zvezi društev medicinskih sester Jugoslavije. Težo vsebine nosijo predstavitev društvene dejavnost v 11 strokovnih regijskih društvih, strokovne dejavnosti 32 strokovnih sekcijah, regulativne dejavnosti organizacije in delovne skupine. Kronološko je opisano področje založniške dejavnosti Utripa in predstavitev osrednjih izobraževalnih dogodkov z obeležitvijo mednarodnih dni medicinskih sester in babic po letu 1993, nagrade in priznanja, ki jih podeljuje strokovna organizacija ter poimenovanja po Angeli Boškin in uporaba njenega imena.

Avtorice (Keršič, 2003) so zapisale, da knjigo pošiljajo na pot s prijaznim povabilom sedanjim in prihodnjim rodovom, ki naj skrbno ohranjajo in negujejo našo zgodovinsko dediščino, ki ni le zbirka preteklosti, pač pa tudi podlaga za razumevanje sedanjosti in temelj za načrtovanje prihodnosti. Prihodnost pa je potrebno obogatiti tudi z raziskovanjem na področju zgodovine zdravstvene nege in babištva. Zato ima v knjigi posebno mesto tudi pogled v prihodnost slovenske zdravstvene nege.

Leto 2017 je zaznamovalo tudi vzporedno sodelovanje pri celostni podobi strokovne organizacije v jubilejnem letu: vabil, programski knjižici kongresa, scenografiji osrednjega dogodka - slavnostni akademiji. Knjigo sta Darinka Klemenc in Irena Keršič predstavili v Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik, 6. 3. 2018 in Knjižnici Domžale, 19. 4. 2018 in na čajanki DMSBZT Gorenjske. Knjiga je bila podlaga za izdelavo stenčasa v prostorih Zbornice – Zveze.

Zaradi transparentnosti in v dobro imena je Zbornica – Zveza v letu 2017, pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno

lastnino, zaščitila ime Angela Boškin kot blagovno znamko, ker izpolnjuje pogoje iz 42. in 43. člena Zakona o industrijski lastnini (Dopis, 2017).

Že leta 2010 je DS ZG pričela sodelovati pri predlogih Priznanja Angele Boškin za življenjsko delo. Glavnino in poglobljeno predstavitev predlogov in prispevkov za objavo je vsako leto opravila Darinka Klemenc. Tudi v letu 2021 se je za Marino Velepč delala lotila dosledno, strokovno, etično in čuteče. V letih 2010 do 2019 je bilo podeljenih 10 priznanj. Med dobitnicami so bile kar štiri članice DS ZG. Marija Miloradović, dr. Majda Šlajmer Japelj, Silva Vuga in Marjeta Kokoš. Zaradi izrednih razmer pandemije Covida 19, bo v letu 2021 priznanje podeljeno skupaj za leto 2020 in 2021.

Marjeta Berkopec in Irena Keršič sta tudi članici uredniškega odbora Utripa, kjer se pod rubriko Iz zgodovine objavljajo, na zgodovino zdravstvene in babiške nege ter oskrbe vezani prispevki. Z dovoljenjem uredniškega odbora so prispevki od leta 2018 objavljeni tudi na spletni strani delovne skupine. Pri objavah se upošteva navajanje vira objave prispevkov Utrip. Od leta 2018 do januarja 2021 je objavljenih kar 27 prispevkov, od tega je Marjeta Berkopec samostojno objavila kar neverjetnih 15 člankov in 4 v sodelovanju z drugimi članicami DS ZG.

Glavnina dela DS ZG je bila v letu 2019 realizacija obeležja 100 letnice nastopa dela prve skrbstvene sestre Angele Boškin na Jesenicah, ki je s tem postavila izhodišče za razvoj stroke medicinskih sester na Slovenskem. DS ZG se je z nosilko projekta Ireno Keršič aktivno vključila v pripravo svečane akademije 10. maja na Brdu pri Kranju. Rdeča nit slavnostne akademije je bila predstavitev zgodovine vzpona in razvoja poklica medicinske sestre in stroke zdravstvene nege skozi razvoj delovne obleke/uniforme zaposlenih v zdravstveni negi na Slovenskem. Ob tej priložnosti je nastal zelo bogat foto album, ki prikazuje tudi zakulisje nastajanja prireditve. Irena Keršič je ob zaključku leta na prednovolentnem srečanju prejela priznanje Zbornice – Zveze za kulturno zgodovinski prispevek k ohranjanju zgodovine zdravstvene in babiške nege.

V letu 2019 je bila postavljena spletna stran DS ZG (<https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/delovne-skupine/delovne-skupine-za-ohranjanje-zgodovine-zdravstvene-in-babiske-nege/>), ki se dopolnjuje. Kot avtorice spletne strani so navedene članice DS ZG, z dne, 3. 11. 2019. Za skrbnico spletne strani je bila določena Marjeta Berkopec.

Leta 2019 so se na pobudo Zbornice – Zveze pričele priprave na izvedbo sodelovanja na mednarodnem kongresu CNAI – Florence 2020 (European Association for the History of Nursing) v Firencah od 13. do 15. 2. 2020. DS ZG se je predstavila z dvema prispevkoma s področja zgodovine: ANGELA BOŠKIN, THE BEGINNER OF NURSING CARE IN SLOVENIA (Irena Keršič, Darinka Klemenc, Marjeta Berkopec, Monika Ažman) in posterjem 90 YEARS OF ORGANIZED ACTIVITIES OF NURSES IN SLOVENIA (Irena Keršič, Darinka Klemenc, Monika Ažman, Marjeta Berkopec).

2019 sta Irena Keršič in Marjeta Berkopec pričeli s projektom urejanja in dopolnjevanja seznama prejemnic/kov priznanja Zlati znak. Analiza podatkov je dolgotrajna med drugim tudi zaradi različne metodologije nabora podatkov (umrli, znanstveni nazivi, predlagatelja, ...). Izsledki so v končni fazi in bodo predvidoma predstavljeni do konca leta 2021.

Tekom delovanja delovne skupine je bilo vzpostavljeno pestro mednarodno sodelovanje, ki ga usklajuje Darinka Klemenc. Z DS ZG je navezala stike Snježana Ivčić, ki se v okviru Baze za radničku inicijativu i demokratizaciju (BRID – raziskovalna skupina za zdravstvo), trenutno ukvarja z raziskovanjem zgodovine medicinskih sester na Hrvaškem in v Jugoslaviji, v času od 1927 do 1991 leta. Raziskava je osredotočena na združevanje medicinskih sester (strokovno in sindikalno) ter profesionalizacijo stroke. Ob 10. obletnici DS ZG, 11. 1. 2021, je DS ZG podala pobudo za včlanitev DS ZG Zbornice – Zveze v mednarodno organizacijo Evropskega združenja za zgodovino zdravstvene nege (EAHN - European Association for the History of Nursing). Dne 19. 2. 2021 je bila DS ZG pri Zbornici – Zvezi uradno sprejeta v omenjeno organizacijo. Za koordinacijo, organizacijo in komunikacijo med DS ZG in EAHN je bila predlagana Darinka Klemenc. Za potrebe delovanja se odpre spletno povezavo zgodovina@zbornica-zveza.si.

V izjemnem letu 2020 so nastali zapisi, utrinki spominov članic na začetek pojava »Korona časa«. Tri članice so se ob izbruhu v Italiji vračale domov iz Firenc, takrat že z masko v žepu. Zapisano doživljanje tega prelomnega časa, ki je zaznamoval slovenski in ves svetovni prostor so, nekatere zaposlene, nekatere upokojene, vse pa delovno aktivne, doživljale na njim edinstven način. Zapisi, napisani so takoj po koncu prvega »šok« časa in sprostivni ukrepov v mesecu juniju bodo posredovani tudi na združenje EAHN.

HVALA VSEM, KI STE SKUPAJ Z MENOJ
STOPILI V ČEVLJE IN KORAK ZA
KORAKOM OHRANJALI ZGODOVINO
ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE TER
OSKRBE. PREHOJENA JE POT, KI ŠE NI
CESTA. ZA NAMI OSTAJAJO SLEDI IN
ZAČRTANE SMERI V SLOVENSKEM IN
MEDNARODNEM PROSTORU.

Viri:

Anon, 2019. *Delovna skupina za ohranjanje zgodovine. DMSBŽT Maribor. Dostopno na: <https://www.dmsbzt-mb.si/dejavnosti/delovna-skupina/> [16.3.2021].*

Arhiv Delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi.

Arhiv Zbornica – Zveza.

Dopis št. 31207-915/2017-5 (226 VV), 29. 8. 2017. Republika Slovenija. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Urad za intelektualno lastnino. Zbornica – Zveza.

Kersnič, P., 2011. Delovna skupina za področje dejavnosti zgodovine zdravstvene in babiške nege pri Zbornici – Zvezi je pričela z delom. Utrip, 19 (03), p. 22.

Keršič, I., Klemenc, D., Berkopec, M., Mihelič Zajec, A. & Seničar, Ž., 2017. Negovanje dediščine skozi devet desetletij – organizirano delovanje medicinskih sester na Slovenskem. Ljubljana, Zbornica – Zveza.

Pravilnik o delu delovnih skupin, 2020. Zbornica – Zveza. Dostopno na: <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2021/03/PRAVILNIK-O-DELU-DELOVNIH-SKUPIN-15.01.2020.pdf> [16.3.2021].

Spoštovani člani,

*če še ne prejimate aktualnih e novic
Zbornice – Zveze, se na njih naročite na
email: clanarina@zbornica-zveza.si.
Spremljajte nas tudi na Facebooku:
www.facebook.com/zbornica.zveza/*

Zbornica – Zveza